

Sygn. akt IX C 480/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 19 maja 2017 roku

Sąd Rejonowy w Słupsku IX Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: SSR Hubert Odelski

Protokolant: sekr. sądowy Ewelina Miechówka

po rozpoznaniu w dniu 10 maja 2017 roku w Słupsku

sprawy

z powództwa **Syndyka Masy Upadłości Z. Ż. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „1 (...) Ż.” we W. w (...)**

przeciwko **A. Ż.**

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. oddała wniosek o zabezpieczenie tymczasowe,
3. zasądza od powoda **Syndyka Masy Upadłości Z. Ż. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą „1 (...) Ż.” we W.** na rzecz pozwanej **A. Ż.** kwotę 1.230 zł (tysiąc dwieście trzydzieści złotych) tytułem kosztów postępowania zabezpieczającego oraz kwotę 4.817 zł (cztery tysiące osiemset siedemnaście złotych) tytułem pozostałych kosztów postępowania.

Sygn. akt IX C 480/16

UZASADNIENIE

Powód - Syndyk Masy Upadłości Z. Ż., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą „1 L. Ż.” we W. w upadłości likwidacyjnej w pozwie skierowanym przeciwko A. Ż. domagał się ustalenia nieważności umowy zawartej pomiędzy nią a jej mężem Z. Ż. w formie aktu notarialnego w dniu 5 stycznia 2016r. Rep. A nr (...), mocą której zobowiązał się do zapłaty na jej rzecz alimentów. Na wypadek nie uwzględnienia powództwa o ustalenie zgłosił powództwo ewentualne uznania tejże umowy za bezskuteczną w stosunku do masy upadłości Z. Ż. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą „1 L. Ż.” we W. w upadłości likwidacyjnej, nadto zgłosił wniosek o zabezpieczenie powództwa poprzez wstrzymanie wykonania w/w umowy i zawieszenie obowiązku syndyka masy upadłości zaspokojenia zobowiązań alimentacyjnych określonych w jej treści. Wniósł również o zasądzenie kosztów postępowania.

W uzasadnieniu roszczeń powód wskazał, że przedmiotowa umowa zawarta została już po ogłoszeniu upadłości, a jej realizacja spowoduje pokrzywdzenie wierzycieli, stąd interes prawny powoda sprowadza się do ustalenia nieważności umowy co w konsekwencji spowoduje szybsze i pełniejsze zaspokojenie wierzycieli ponieważ majątek upadłego nie zostanie uszczuplony przez dokonywanie wypłat umówionych między małżonkami kwot alimentacyjnych.

W uzasadnieniu roszczenia ewentualnego powód powołał się na regulacje wynikające z art. 527 § 1 oraz § 3 kodeksu cywilnego oraz art. 84 ust. 1 ustawy prawo upadłościowe i naprawcze z dnia 28 lutego 2003 r. (Dz. U. z 2015 r. poz. 233 ze zm.) zwane dalej (...), oraz przywołał szereg orzeczeń Sadu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych w przedmiocie skargi pauliańskiej wskazując, że na podstawie art. 131 i 132 PU syndyk nie musi wykazywać istnienia wierzytelności. Jednakże wszystkie przesłanki wynikające z powyższego przepisu zostały spełnione ponieważ istnieje konieczność ochrony interesu wierzyciela w postaci wierzytelności, występuje dokonanie czynności prawnej dłużnika z osobą trzecią, czynność dokonana została z pokrzywdzeniem wierzycieli, a w ramach tej czynności osoba trzecia uzyskała korzyść majątkową. Dłużnik był świadomy pokrzywdzenia dokonując czynności prawnej, a działanie osoby trzeciej było w złej wierze. O powyższym świadczy między innymi fakt, że po zawarciu umowy pozwana zgłosiła wierzytelność domagając się uwzględnienia w planie podziału dalszych i jeszcze niewymagalnych rat.

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie roszczeń nadto o oddalenie wniosku o zabezpieczenie i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania. W uzasadnieniu wskazała między innymi, że po stronie powoda nie występuje interes prawny w ustaleniu istnienia lub nieistnienia prawa lub stosunku prawnego o którym mowa w art. 189 kpc., a powód mógł podjąć się obrony interesów w trybie właściwym to jest poprzez odmowę uznania zgłoszonej wierzytelności z tytułu alimentów, a wówczas pozwana miałaby prawo do zgłoszenia sędziemu komisarzowi sprzeciwu, w dalszej kolejności w przypadku nie uwzględnienia sprzeciwu istniałaby możliwość zgłoszenia zażalenia. Powołała się na art. 236 ust 1, 244, 255, 256 ust. 1 i 2 PU. Nadto wskazała, że z umowy nie wynika, że zaspokojenie roszczeń alimentacyjnych pozwanej musi nastąpić z majątku upadłego a powołanie się powoda na art. 84 PU jest o tyle nietrafny, że dotyczy umów zawartych przed ogłoszeniem upadłości a w przedmiotowej sprawie taka sytuacja nie występuje.

-2-

Sąd w dniu 9 sierpnia 2016r. uwzględnił wniosek powoda Syndyk Masy Upadłości Z. Ż., prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą „ 1 L. Ż.” we W. w upadłości likwidacyjnej, w zakresie żądania zabezpieczenia i wydał postanowienie w dniu 9.8.2016r. W wyniku zażalenia pozwanej Sąd Okręgowy postanowieniem z dnia 2 lutego 2017r. Uwzględnił zażalenie i uchylił zaskarżone postanowienie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny :

Z. Ż., prowadzi działalność gospodarczą pod firmą „ 1 L. Ż.” we W. .

(Dowód : wydruk z Centralnej Ewidencji k-10)

Postanowieniem z dnia 23 grudnia 2015r. Sąd Rejonowy VI Wydział Gospodarczy ogłosił upadłość obejmującą likwidację majątku w pktcie 1. a w pktcie 5. wyznaczono syndyka w osobie M. J..

(Dowód: postanowienie k -9)

W dniu 5.1.2016r. Z. Ż. i A. Ż. zawarli umowę w formie aktu notarialnego Rep A numer (...) o alimenty na mocy której, ustanowił na rzecz pozwanej, która jest jego żoną kwotę 2.200 zł miesięcznie na jej potrzeby i na prowadzenie wspólnego gospodarstwa domowego.

(Dowód: umowa k-12)

W dniu 4.2.2016 r. pozwana A. Ż. dokonała zgłoszenia wierzytelności z tytułu powyższej umowy.

(Dowód: zgłoszenie wierzytelności k-13)

Pozwana A. Ż. i jej mąż świadek Z. Ż. mieli pełną wiedzę o tym, że doszło do upadłości likwidacyjnej firmy. Pozwana chcąc złagodzić skutki tej upadłości w porozumieniu z prawnikiem zdecydowała o zawarciu umowy o alimenty z mężem licząc na to, że niezależnie od tego w jakiej wysokości otrzyma od męża pieniądze, ostatnio było to 2.200 zł, również z

masy upadłości uzyska co najmniej 1800 zł. Mając na uwadze uzyskiwana przez pozwaną emeryturę w kwocie 1200 zł to suma tych środków pieniężnych pozwoliłaby na utrzymanie rodziny czyli pozwanej i jej męża. Możliwości finansowe św. Ż. uległy pogorszeniu z chwilą gdy zaistniała konieczność zapłaty grzywny w związku z niepłaceniem podatku od wynagrodzeń oraz składek do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

-3-

A. Ż. poza zgłoszeniem wierzytelności wynikającej z zawartej umowy alimentacyjnej zgłosiła również roszczenie wynikające z faktu, że przed ogłoszeniem upadłości pozostawała w majątkowej wspólności ustawowej. Zgłoszenie opiewa na kwotę 5,5 mln zł. Kwota uznana to 2,7 mln zł i umieszczono ją na liście wierzytelności. Kwota ta, jak zeznał syndyk M. J. wchodzi w skład wierzytelności wynoszącej łącznie 11 mln zł. Skierowane roszczenie alimentacyjne spowoduje wg syndyka zmniejszenie możliwości zaspokojenia wierzycieli i spowoduje uszczuplenie masy upadłości.

Z. Ż. otrzymuje emeryturę z której Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. potrąca 25% i przekazuje syndykowi. Pieniądze te wchodzi w skład masy upadłości. Pozostała kwota 2000 zł nie podlega zajęciu i wypłacana jest świadkowi. Nadto świadek podjął zatrudnienie i uzyskuje wynagrodzenie w kwocie 1200 zł netto.

(Dowód: zeznania pozwanej A. Ż. słuchanej w charakterze strony k-105,

zeznania powoda słuchanego w charakterze strony

k-106, zeznania św. Ż. k-97)

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda jest niezasadne i dlatego podlega oddaleniu, analogicznie jak i wniosek o zabezpieczenie powództwa.

W pierwszej kolejności należy zwrócić uwagę, że zgodnie z art. 61 PU z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, która służy zaspokojeniu wierzytelności z majątku upadłego. Ogłoszenie upadłości i związane z nim objęcie części majątku upadłego nie powoduje zmiany statusu prawnego dłużnika tj. nie pozbawia go ani zdolności prawnej, ani zdolności do czynności prawnej ani w konsekwencji zdolności sądowej i zdolności do czynności procesowych (tak wyraźnie w przepisie art. 185 ust. 2; por. art. 160 ust. 1 PU).

W skład masy upadłości zgodnie z art. 62 Prawa Upadłościowego wchodzi majątek należący do upadłego w dniu ogłoszenia upadłości oraz nabyty przez upadłego w toku postępowania upadłościowego z wyjątkami określonymi w art. 63-67a PU. Wśród tych wyjątków wymienia się między innymi wynagrodzenie za pracę w części nie podlegającej zajęciu, której granice określają przepisy art. 87 i 88 kodeksu pracy w zw. z art. 833 § 1 KPC.

Zatem jak z powyższego wynika poza majątkiem upadłego, który wchodzi w skład masy upadłości istnieją również walory finansowe i rzeczowe, które do masy upadłości nie wchodzi i upadły może nimi swobodnie dysponować.

-4-

Skoro upadły nie jest pozbawiony zdolności prawnej ani zdolności do czynności prawnych i dysponuje środkami nie wchodzącymi do masy upadłości mógł zawrzeć z pozwaną umowę alimentacyjną. W tym zakresie Sąd podzielił pogląd pozwanego.

Kwestią zasadniczą dla rozstrzygnięcia przedmiotowego sporu w aspekcie roszczeń zgłoszonych przez powoda jest wobec tego wyjaśnienie jakie w związku z zawartą umową alimentacyjną w formie aktu notarialnego na gruncie Prawa Upadłościowego wynikają skutki i jakie roszczenia lub czy w ogóle występują jakieś roszczenia dla wierzycielki z tytułu tej umowy jaką jest pozwana w stosunku do masy upadłości.

Jak wykazało postępowanie dowodowe umowa alimentacyjna zawarta została przez pozwaną z małżonkiem już po ogłoszeniu upadłości.

Z obowiązujących przepisów PU wynika, że w postępowaniu upadłościowym zaspakaja się także roszczenia alimentacyjne skierowane przeciw upadłemu. Chodzi o roszczenia mające swoją podstawę w prawie rodzinnym. W stosunku do tych roszczeń używa się zwrotów w PU „należności alimentacyjne”.

Należy zauważyć, że pierwotnie PU nie przewidywało w ogóle możliwości zaspokojenia roszczeń alimentacyjnych z masy upadłości. Przewidywano tylko na mocy ówczesnego art. 131 § 1 pkt 3 PU możliwość udzielenia upadłemu i jego rodzinie wsparcia i o tym czy wsparcia udzielić ewentualnie komu decydował syndyk i rada wierzycieli. W ówczesnym stanie prawnym zaspokojenie roszczeń alimentacyjnych za czas po ogłoszeniu upadłości zobowiązanego odbywało się poza postępowaniem upadłościowym. Należności te nie podlegały zgłoszeniu do masy upadłości i nie były zaspokajane w podziale funduszu masy.

Zmiana tej regulacji nastąpiła w 1990r. Kiedy to w art. 204 pkt 1 PU (w oryginalnej numeracji był to art. 203 § 1 pkt 1 PU) w kategorii pierwszej wymieniono ciążące na upadłym „należności alimentacyjne”. Na tle art. 204 § 1 PU należności alimentacyjne traktowano jako długi masy upadłości, których cechą było to, że zgodnie z art. 205 PU podlegały zaspokojeniu przez syndyka „w miarę wpływu stosownych sum do masy” a dopiero wtedy jeśli nie zostały w ten sposób uiszczone były zaspokajane w drodze podziału.

W obecnym Prawie Upadłościowym w odniesieniu do roszczeń alimentacyjnych pojawiła się regulacja, która odbiega od poprzedniego stanu prawnego. Wprawdzie w art. 342 ust. 1 pkt 1 w kategorii pierwszej wymieniono „ciążące na upadłym zobowiązania alimentacyjne, ale nie było już wzmianki o wsparciu upadłego i jego rodziny. W art. 343 PU (w pierwotnym brzmieniu) stwierdzono, że ciążące na upadłym zobowiązania alimentacyjne syndyk zaspakaja w przypadających terminach ich płatności do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. **Zamieszczono także regulację, że dopuszczalne jest po ogłoszeniu upadłości zobowiązanego z tytułu alimentów wytoczenie powództwa o ich zasądzenie, a w procesie takim legitymowany biernie jest upadły a nie syndyk masy upadłości.**

Kolejna istotna zmiana w tym zakresie wystąpiła w wyniku nowelizacji z 06.03.2009 r.

-5-

W postępowaniu upadłościowym znaczenie ma fakt w stosunku do zobowiązania czy roszczenie alimentacyjne zostało ustalone w przewidziany przez prawo sposób, a więc czy doszło do zasądzenia alimentów prawomocnym wyrokiem sądowym, albo do innego ustalenia treści obowiązku w taki sposób, że został wykreowany tytuł egzekucyjny umożliwiający przymusowe zaspokojenie roszczeń przykładem jest ugoda sądowa określająca wysokość świadczeń. Jeżeli pomimo obowiązku alimentacyjnego uprawniony nie dysponuje wyrokiem sądowym przeciwko zobowiązanemu albo innym tytułem egzekucyjnym obejmującym alimenty a doszło do ogłoszenia upadłości zobowiązanego to w celu uzyskania świadczeń alimentacyjnych należy wytoczyć powództwo przeciwko zobowiązanemu upadłemu (a nie syndykowi) wynika to z art. 144 ust. 3 PU pomimo, że mamy tu do czynienia z postępowaniem dotyczącym masy upadłości. Jest to wyjątek od reguły z ust. 1 tego przepisu. Decydujące o dopuszczalności dochodzenia roszczeń alimentacyjnych w procesie cywilnym przeciwko upadłemu w art. 343 ust. 2 PU wprowadzono unormowanie ograniczające ryzyko zasądzenia lub ustalenia ugodą sądową zbyt wygórowanych alimentów.

Należności alimentacyjne przypadające za czas po ogłoszeniu upadłości zasądzone po ogłoszeniu upadłości zobowiązanego chociaż są zaspakajane w postępowaniu upadłościowym zgodnie z art. 343 ust. 3 PU nie podlegają zgłoszeniu do masy upadłości Chodzi bowiem o należności powstałe po ogłoszeniu upadłości, a te jak wyjaśniono nie są dochodzone w drodze zgłoszenia do masy upadłości. Odmienność w porównaniu z dochodzeniem innych wierzytelności powstałych po ogłoszeniu upadłości polega na

tym, że legitymację bierną w procesie o alimenty zachowuje upadły (art. 144 ust. 3 PU) a w pozostałych przypadkach proces wytacza się przeciw syndykowi masy upadłości.

Należy podkreślić, że w postępowaniu upadłościowym tylko należności alimentacyjne zasadzone wyrokiem sądowym lub wynikające z ugody sądowej sprzed ogłoszenia upadłości (zaległości z tego tytułu sprzed ogłoszenia upadłości) podlegają zgłoszeniu do masy upadłości na zasadach ogólnych.

Reasumując należności powstałe po dacie upadłości choćby były zaspakajane w postępowaniu upadłościowym nie podlegają zgłoszeniu do masy upadłości na podstawie art. 236 PU.

Konkludując należy stwierdzić, że zgłoszeniu w postępowaniu upadłościowym i umieszczeniu na liście wierzytelności podlegają wyłącznie zaległości z tytułu należności alimentacyjnych przypadające za czas przed ogłoszeniem upadłości. Natomiast należności alimentacyjne powstałe po ogłoszeniu upadłości nie podlegają ani zgłoszeniu w trybie art. 236 PU ani umieszczeniu na liście wierzytelności.

Odnosząc powyższe rozważania do przedmiotu sprawy mając na uwadze zgromadzony materiał dowodowy należy stwierdzić, że pozwana nie przedłożyła syndykowi tytułu egzekucyjnego pochodzącego od sądu mimo iż miała możliwość wystąpienia z powództwem przeciwko mężowi o alimenty. Do dnia zakończenia procesu również nie wykazała, że dysponuje tytułem egzekucyjnym pochodzącym od sądu (wyrok lub ugoda sądowa). Jak wykazano wierzytelności alimentacyjne (nawet wynikające z wyroku sądu lub ugody zawartej przed tym sądem) a dotyczące zobowiązania alimentacyjnego upadłego powstałego po ogłoszeniu upadłości nie wchodzi w skład masy upadłości.

-6-

Powód zgłosił w pozwie roszczenie o uznanie zawartej między pozwana a jej mężem umowy za nieważną powołując się na art. 77 ust. 1 ustawy z 28.2.2003.r. Prawo upadłościowe oraz art. 189 kpc wskazując, że czynności prawne upadłego dotyczące mienia wchodzącego do masy upadłości są nieważne. Uszło uwadze powoda, że umowa alimentacyjna nie dotyczy mienia wchodzącego w skład masy upadłości ani też nie ma wpływu na uszczuplenie masy upadłości. Zawarta umowa nie pozostaje w żadnym związku z masą upadłości i nie jest tytułem egzekucyjnym pochodzącym od sądu. Powód zarówno zgłaszając powództwo z art. 189 kpc o ustalenie nieważności umowy jak i powództwo z art. 527 § 1 Kodeksu Cywilnego nie wykazał interesu prawnego, ani też nie wykazał przesłanki, że umowa została zawarta z pokrzywdzeniem wierzycieli, skoro zobowiązania z tej umowy w ogóle nie mogą być realizowane w ramach postępowania upadłościowego, przy tym bez znaczenia jest fakt, że pozwana dokonała zgłoszenia wierzytelności, skoro nie dysponuje tytułem egzekucyjnym pochodzącym od sądu, a już ta okoliczność wskazuje, że zgłoszone roszczenie alimentacyjne nie może być realizowane w ramach postępowania upadłościowego, a tym samym nie występuje przesłanka pokrzywdzenia wierzycieli skoro co do zasady wierzytelności alimentacyjne powstałe po ogłoszeniu upadłości mimo iż są realizowane w postępowaniu upadłościowym (pod warunkiem, że są tytułem egzekucyjnym pochodzącym od sądu) to nie wchodzi w skład masy upadłości.

W tych okolicznościach wobec stwierdzenia braku interesu prawnego powoda, wymaganego w art. 189 kpc, a także wobec braku zaistnienia wszystkich przesłanek łącznie, o których mowa w art. 527 § 1 kpc należało orzec jak w punkcie 1 wyroku.

Z uwagi na fakt, że powód wystąpił o zabezpieczenie powództwa a postanowienie Sądu Rejonowego uwzględniające ten wniosek zostało uchylone niezbędnym było ponowne rozstrzygnięcie w przedmiocie zabezpieczenia. Powołując się na argumentację zawartą w odniesieniu do roszczeń zgłoszonych w pozwie i rozstrzygnięcia w tym zakresie w punkcie 1 sentencji wyroku z tych samych przyczyn w związku z brakiem interesu prawnego i przesłanek które zawarte są w art 730 § 1kpc należało orzec jak w punkcie 2.

Strona przegrywająca sprawę obowiązana jest zwrócić przeciwnikom na ich żądanie koszty niezbędne do celowego dochodzenia swoich praw, dlatego też, o kosztach sądowych w sprawie orzeczono oraz o kosztach postępowania

zabezpieczającego, na podstawie art. 108 § 1 i art. 98 kpc, oraz § 2 pkt 5 i § 10 pkt 2 ust 1 - Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22-10-2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenie przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz. U. poz. 1800), a także orzekając o nich jak w punkcie 3 wyroku.